

LBRIS

We know
books

Lecturile *estetilor*

Antologie de texte literare

Clasa a IV-a

*În conformitate cu programa școlară
aflată în vigoare*

Editura KOOB

Iar Îngerul I-a adus inima de plumb și pasărea moartă.

— Ai făcut o alegere înțeleaptă, îi spuse Dumnezeu. În grădina mea din Rai, această mică pasăre va cânta veșnic, iar în orașul meu de aur, Prințul Fericit mă va slăvi de-a pururi.

Cuprins

<i>Malul Siretului</i> de Vasile Alecsandri	3
<i>Oaspetii primăverii</i> de Vasile Alecsandri	4
<i>Rodica</i> de Vasile Alecsandri	6
<i>Sergentul</i> de Vasile Alecsandri	7
<i>Peneș Curcanul</i> de Vasile Alecsandri	10
<i>Lupul moralist</i> de Grigore Alexandrescu	18
<i>Soarecele și pisica</i> de Grigore Alexandrescu	20
<i>Muma lui Ștefan cel Mare</i> de Dimitrie Bolintineanu	22

Daniel Sihu
de Dimitrie Bolintineanu 24

Făt-Frumos cu moț în frunte
de Ion Luca Caragiale 25

Nunta Zamfirei
de George Coșbuc 37

Dunărea și Oltul
de George Coșbuc 45

Pasa Hassan
de George Coșbuc 48

Trei, Doamne, și toți trei
de George Coșbuc 52

Ivan Turbincă
de Ion Creangă 56

Mos Ion Roată și Unirea
de Ion Creangă 79

Mos Ion Roată și Vodă Cuza
de Ion Creangă 85

Vulpea și bursucul
de Alécu Donici 93

Stiuca și motanul
de Alécu Donici 95

Pe lângă plopii fără soț...
de Mihai Eminescu 97

Călin (file din poveste) (fragment)
de Mihai Eminescu 100

Ce-ti doresc eu tie, dulce Românie
de Mihai Eminescu 104

Hoinar
de Emil Gârleanu 106

Căprioara
de Emil Gârleanu 111

Frunza
de Emil Gârleanu 113

Dascălul
de Octavian Goga 117

<i>Bătrâni</i> de Octavian Goga	120
<i>Furtuna</i> de Ștefan Octavian Iosif	121
<i>Artisti</i> de Ștefan Octavian Iosif	124
<i>Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte</i> de Petre Ispirescu	126
<i>Zâna muntilor</i> de Petre Ispirescu	141
<i>Florita din codru</i> de Ioan Slavici	149
<i>Ileana cea sireată</i> de Ioan Slavici	178
<i>De azi și de demult</i> de Barbu Ștefănescu-Delavrancea	193

<i>La Medeleni (fragment)</i> de Ionel Teodoreanu	210
<i>Octombrie</i> de George Topîrceanu	236
<i>Noapte de iarnă</i> de George Topîrceanu	238
<i>Bivolul și cotofana</i> de George Topîrceanu	241
<i>Omul de Zăpadă</i> de Hans Christian Andersen	243
<i>Cufărul zburător</i> de Hans Christian Andersen	251
<i>Cuore (fragmente)</i> de Edmondo De Amicis	261
<i>Poveste de Crăciun (fragment)</i> de Charles Dickens	278
<i>Fata care păzea găștele</i> de Frații Grimm	307

Printul Fericit

de Oscar Wilde

Editura KOOB

Str. Alunului, nr. 3B, Bragadiru, jud. Ilfov

www.editurakoob.ro

Distribuitoare

e-librariescolara.ro

Comenzile se pot transmite

online: www.elibrariescolara.roprin email: comenzi@e-librariescolara.ro

telefonice: 031 428 26 35 / 0752 455 455 / 0740 949 596

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Lecturile isteților: antologie de texte literare: clasa a IV-a:

în conformitate cu programa școlară aflată în vigoare.

- Bragadiru: Editura Koob, 2026

ISBN 978-630-95121-8-5

82

Malul Siretului

de Vasile Alecsandri

Aburii ușori a nopții ca fantasme se ridică
Și, plutind deasupra luncii, printre ramuri se
despică.

Râul luciu se-ncovoaie sub copaci ca un balaur
Ce în raza dimineții mișcă solzii lui de aur.

Eu mă duc în faptul zilei, mă așez pe malu-i verde
Și privesc cum apa curge și la cotiri ea se perde,
Cum se schimbă-n vălurile pe prundișul lunecos,
Cum adoarme la bulboace¹, săpând malul nisipos.

Când o salcie pletoasă lin pe baltă se coboară,
Când o mreană² saltă-n aer după-o viespe
sprintioară,

Când sălbaticile rațe se abat din zborul lor,
Bătând apa-ntunecată de un nour trecător.

Și gândirea mea furată se tot duce-ncet la vale
Cu cel râu care-n veci curge, fără a se opri din cale.
Lunca-n giuru-mi clocotește; o șopârlă de
smarald

Cată țintă, lung la mine, părăsind nisipul cald.

¹ Bulboacă – loc mai adânc în albia unui râu unde apa formează un vârtej; vâltoare, bulboană.

² Mreană – pește de apă dulce care trăiește în râuri de deal și de șes.

Oaspeții primăverii

de Vasile Alecsandri

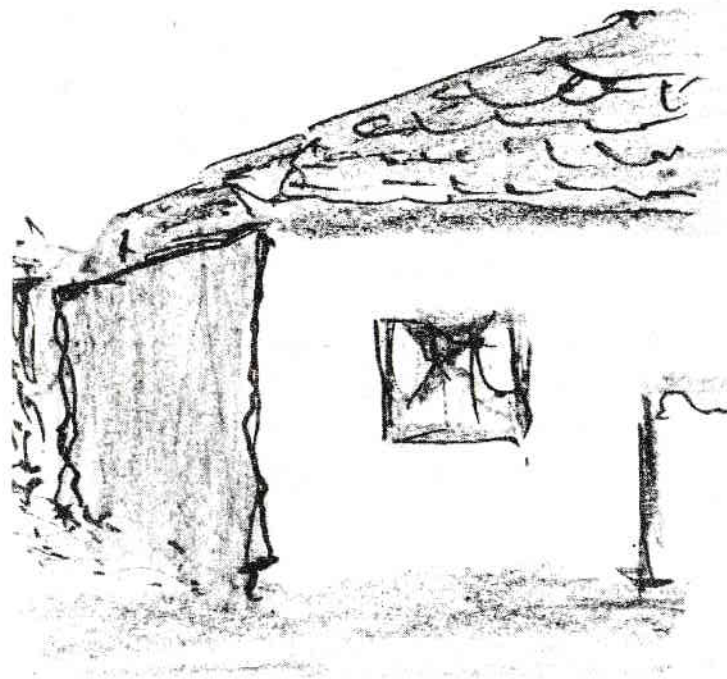
În fund, pe cer albastru, în zarea depărtată,
La răsărit, sub soare, un negru punct s-arată!
E cocostârcul tainic în lume călător,
Al primăverii dulce iubit prevestitor.

El vine, se înalță, în cercuri line zboară
Și, rapide ca gândul, la cuibu-i se coboară;
Iar copilașii veseli, cu peptul dezgolit,
Aleargă, sar în cale-i și-i zic: „Bine-ai sosit!”

În aer ciocârlia, pe casă rândunele,
Pe crengile pădurii un roi de păsărele
Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc
Și pe deasupra bălții nagâții¹ se-nvârtesc.

Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeață!
În lume-i veselie, amor, sperare, viață,
Și cerul și pământul preschimbă sărutări
Prin raze aurite și vesele cântări!

¹ Nagâț – pasăre de baltă, migratoare, de mărimea unui porumbel; are pe spate și pe piept pene de un negru-verzui, o burtă albă și un moț negru în vârful capului.

de Vasile Alecsandri

Purtând cofiță cu apă rece
Pe ai săi umeri albi, rotunzori,
Juna Rodică voioasă trece
Pe lângă junii sămănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
Zicând: „Rodică, floare de crin,
În plin să-ți meargă vrerile tale,
Precum tu, dragă, ne ieși cu plin¹!”

S-ajungi mireasă, s-ajungi crăiasă!
Calea să-ți fie numai cu flori,
Și casa casă, și masa masă,
Și sânul leagăn de pruncușori!”

Cu grâu de aur ei o presoară,
Apoi cofița întreagă-o beu.
Copila râde și-n cale-i zboară,
Scuturând grâul din părul său.

¹ A ieși cu plin – în tradiția populară, a ieși înaintea cuiva cu un vas plin este un semn bun, prielnic.

Sergentul

de Vasile Alecsandri

Pe drumul de costișe¹ ce duce la Vaslui
Venea un om, cu jale zicând în gândul lui:
„Mai lungă-mi pare calea acum la-ntors acasă...
Aș vrea să zbor, și rana din pulpă nu mă lasă!”
Și bietul om, slab, palid, având sumanul rupt
Și o cămeșă ruptă bucăți pe dedesupt,
Pășea trăgând piciorul încet, dar pe-a lui față
Zbura ca o lumină de glorie măreață,
Și-n ochii lui de vultur adânci, vioi și mari
Treceau lucioase umbre de eroi legendari.
Opinca-i era spartă, căciula desfundată,
Dar fruntea lui de raze părea încoronată.
Calică²-i era haina, dar străluceau pe ea
Și crucea „Sfântul Gheorghe” ș-a „României
Stea”.

Românul venea singur pe drumul plin de soare,
Când iată că aude fanfare sunătoare
Și vede nu departe în fața lui venind
Un corp de oaste mândră în aur strălucind.
Erau trei batalioane de garda-mpărătească
Mergând voios la Plevna cu dor s-o cucerească.
În frunte-i colonelul semeț, pe calu-i pag³,
La bravii săi tovarăși privea ades cu drag,

¹ Costișă – coastă, pantă.

² Calică – (aici) sărăcăcioasă.

³ Pag – cal negru sau roșcat cu pete de altă culoare (albe de regulă); bălțat, târcat.

Și inima în peptu-i bătea cu foc, deșteaptă,
Căci el visa, privindu-i, la lupta ce-i așteaptă.
Deodat' el dă cu ochii de sarbedul¹ român
Ce stase-n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
Și mult se minunează, și nici că-i vine-a crede
Când crucea „Sfântul Gheorghe” pe sânul lui
o vede.

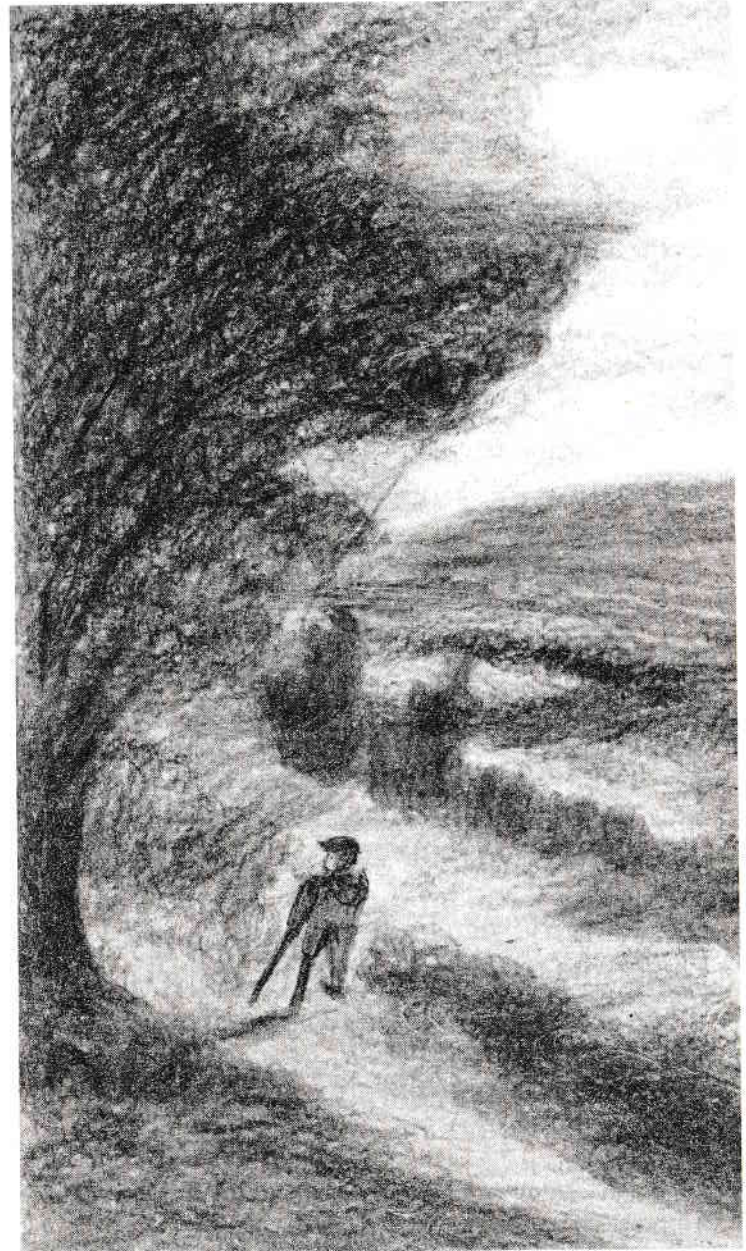
Ș-oprește regimentul, iar bravul colonel
Se-nchină la drumețul, s-apropie de el
Și-i zice cu blândeță: „De unde vii, străine?”
„Vin tocmai de la Plevna.” „Cum e acolo?” „Bine.”
„Dar aste decorații cum, cine ți le-au dat?”
„Chiar domnitorul nostru ș-al vostru împărat.”
„Dar pentru care fapte?” „Știu eu?... Cică drept
plată

Că am luat eu steagul redutei... și pe dată
Cu el, străpunși de glonțuri, ne-am prăbușit în
șanț...”

„Dar ce rang ai, voinice?” „Am rang... de
dorobanț!”

Atunce colonelul, dând mâna cu sergentul,
Se-ntoarce, dă un ordin... Pe loc, tot regimentul
Se-nșiră, poartă arma, salută cu onor
Românul care pleacă trăgând al lui picior.

¹ Searbăd – (aici) palid, lipsit de culoare.

de Vasile Alecsandri

Plecat-am nouă din Vaslui,
 Și cu sergentul, zece,
 Și nu-i era, zău, nimănu
 În pept inima rece.
 Voioși ca șoimul cel ușor
 Ce zboară de pe munte,
 Aveam chiar pene la picior,
 Ș-aveam și pene-n frunte.

Toți dorobanți, toți căciulari,
 Români de viță veche,
 Purtând opinci, suman, ițari
 Și cușma pe-o ureche.
 Ne dase nume de Curcani¹
 Un hâtru bun de glume,
 Noi am schimbat lângă Balcani
 Porecla în renume!

Din câmp, de-acasă, de la plug
 Plecat-am astă-vară
 Ca să scăpăm de turci, de jug
 Sărmana, scumpa țară.
 Așa ne spuse-n graiul său
 Sergentul Mătrăgună,

¹ Dorobanții (soldați de infanterie) erau porecliți „curcani” datorită faptului că purtau la căciulă pene de curcan.

Și noi ne-am dus cu Dumnezeu,
 Ne-am dus cu voie bună.

Oricine-n cale ne-ntâlnea
 Cântând în gura mare,
 Stătea pe loc, s-adimenea
 Cuprins de admirare;
 Apoi în treacăt ne-ntreba
 De mergem la vreo nuntă?
 Noi răspundeam în hohot: „Ba,
 Zburăm la luptă cruntă!”

„Cu zile mergeți, dragii mei,
 Și să veniți cu zile!”
 Ziceau atunci bătrâni, femeii,
 Și preoți, și copile;
 Dar cel sergent fără de musteți
 Răcnea: „Să n-aveți teamă,
 Românul are șapte vieți
 În peptu-i de aramă!”

Ah! cui ar fi trecut prin gând
 Ș-ar fi crezut vrodată
 Că mulți lipsi-vor în curând
 Din mândra noastră ceată!
 Priviți! Din nouă câți eram,
 Și cu sergentul, zece,
 Rămas-am singur eu... și am
 În pept inima rece!

Crud e când intră prin stejari
Năprasnica secure,
De-abate toți copacii mari
Din falnica pădure!
Dar vai de-a lumii neagră stea
Când moartea nemiloasă
Ca-n codru viu pătrunde-n ea
Și când securea-i coasă!

Copii! aduceți un ulcior
De apă de sub stâncă,
Să sting pojarul meu de dor
Și jalea mea adâncă.
Ah! ochii-mi sunt plini de scânteii
Și mult, cumplit mă doare
Când mă gândesc la frații mei,
Cu toți pieriți în floare.

Cobuz ciobanu-n Calafat
Cânta voios din fluier,
Iar noi jucam hora din sat,
Râzând de-a boambeii șiuier.
Deodat-o schijă de obuz
Trăsnind... mânca-o-ar focul!
Retează capul lui Cobuz
Ș-astfel ne curmă jocul.

Trei zile-n urmă am răzbit
Prin Dunărea umflată,
Și nu departe-am tăbărât
De Plevna blestemată.
În fața noastră se-nălța
A Griviței reductă,
Balaur crunt ce-amenința
Cu gheara-i nevăzută.

Dar și noi încă o pândeam
Cum se pândește-o fiară
Și tot chiteam și ne gândeam
Cum să ne cadă-n gheară?
Din zori în zori și turci și noi
Zvârleam în aer plumbii
Cum zvârli grăunți de popușoi¹
Ca să hrănești porumbii².

Și tunuri sute bubuiiau...
Se clătina pământul!
Și mii de bombe vâjâiau
Trecând în zbor ca vântul.
Ședea ascuns turcu-n ocol
Ca ursu-n vizunie³.
Pe când trăgeam noi tot în gol,
El tot în carne vie...

¹ Păpușoi – porumb.

² Porumbi – (aici) porumbei.

³ Vizunie – vizuină, bârlog.

Ținteș era dibaci tunar,
Căci toate-a lui ghiulele
Loveau turcescul furnicar,
Ducând moartea cu ele.
Dar într-o zi veni din fort
Un glonte, numai unul,
Și bietul Ținteș căzu mort,
Îmbrățișându-și tunul.

Pe-o noapte oarbă, Bran și Vlad
Erau în sentinele.
Fierbea văzduhul ca un iad
De boambe, de șrapnele¹.
În zori găsit-am pe-amândoi
Tăiați de iatagane,
Alături c-un movilo
De leșuri musulmane.

Sărmanii! bine s-au luptat
Cu lifta² cea păgână
Și chiar murind ei n-au lăsat
Să cad-arma din mână.
Dar ce folos! ceata scădea!
Ș-acuma rămăsese
Cinci numai, cinci flăcăi din ea,
Și cu sergentul, șese!

¹ Șrapnel – piesă de artilerie de mare viteză, folosită în trecut, care era încărcată cu proiectile sferice din plumb; aceasta exploda în aer într-un anumit punct de pe traiectorie, cu scopul de a face cât mai multe victime în rândul soldaților și al cailor.

² Liftă – termen disprețuitor folosit în trecut de românii ortodocși pentru a indica persoane de altă religie.

Veni și ziua de asalt,
Cea zi de sânge udă!
Părea tot omul mai înalt
Față cu moartea crudă.
Sergentul nostru, pui de zmeu,
Ne zis-aste cuvinte:
„Cât n-om fi morți, voi cinci și eu,
Copii, tot înainte!”

Făcând trei cruci, noi am răspuns:
„Amin! și Doamne-ajută!”
Apoi la fugă am împuns
Spre-a turcilor redută.
Alelei! Doamne, cum zburau
Voinicii toți cu mine!
Și cum la șanțuri alergau
Cu scări și cu fașine¹!

Iată-ne-ajunși!... încă un pas.
„Ura! -nainte, ura!”
Dar mulți rămân fără de glas.
Le-nchide moartea gura!
Reduta-n noi răpede-un foc
Cât nu-l încape gândul.
Un șir întreg s-abate-n loc,
Dar altul îi ia rândul.

¹ Fașină – legătură (mănunchi) de nuiele cu care se astupau șanțurile ca să treacă o trupă sau se reparau drumuri.